

ГРОМАДСЬКА ДУМКА

щоденна політична, економічна і літературна газета

Умови передплати.

3 приставами і пересилкою:

На рік . . . 4 карб. На 1/2 року . . . 2 карб.
 На 3 місяці . . . 1 карб. На 1 міс. . . . 50 коп.

За кордон

На рік . . . 9 карб. На пів року . . . 4 карб. 50 коп.
 За зміну адреси 30 коп.

Передплату приймають:

1) у Києві, в конторі редакції „Громадської Думки“ (Михайлівська ул. № 10) до дня з 10 до 5 годин дня, 2) в книгарні журналу „Кієвської Старини“ (Безаківська ул. № 14).
 Передплачувати можна тільки з 1-го дня кожного місяця.

Рік перший.

Од редакції: Читаючи нашу газету, треба вимовляти е—як йе, и—як ы.

Автори рукописів повинні подавати своє прізвище і адресу. Редакція може скорочувати і змінити статі; більш статі, до друку негодячі, переходять в редакції 3 місяці, висилаються авторам їх коштом, а дрібні замітки й дописи одразу знищуються.

Умови друкування оповісток:

За рядок попереду тексту або за . . . За перший раз . . . 40 коп.
 Його місце платиться за другий . . . . . 20 коп.

За рядок після тексту

за перший раз . . . 20 коп. за другий . . . . . 10 коп.

Хто шукає заробітку, платити за оповістку тільки половину показаної ціни.

Від редакції.

Перший номер „Громадської Думки“ сконфісковано адміністрацією. Через те редакція випускає газету без де-яких одділів, які зазначені в програмі газети.

ГРОМАДСЬКА ДУМКА

щоденна політична, економічна і літературна газета, почне виходити в Києві з 1-го січня (января) року 1906.

ГРОМАДСЬКА ДУМКА даватиме щоденний огляд життя політичного, громадського, економічного і літературного на Україні, в Росії й по чужих землях; звістки про всі світові події, цікаві нашим людям; поезії та оповідання, наукові фелетони і т. п.

В ГРОМАДСЬКІЙ ДУМЦІ досі зводились писати: проф. Антонович В. Балабуха С., Бондаренко Ів., Боржковский В., Василько М., Верзилов А., Винниченко Вол., Волох С., Вороний М., Ганейзер Е., Гнатюк В., Гринченко Б., Гринченко М. (Зайрля), Григоренко Гр., проф. М. Грушевський, Грушевський Ол., Дмитрів М., Дмитрова Чайка, Доманицький В., Дорошенко В., Дорошенко Д., Єфремов С., Жебунтов Л., Житецький П., Каєницький Є., Квітка К., Ковалецько Гр., Козловський В., Комаров М., Комарова Г., Конощенко А., пр.-доц. Корчак-Чепурковский А., Коцюбинський М., Кошовий В., проф. Кримський А., Левіцький М., Леонтович В., Ліпа Ів., Липковський С., Лисенко М., Лисовський Ол., Лозинський М. Лотоцький Ол., Маковей О., Маркович Д., Матушевський Ф., Мирний П., Миронець В., Науменко В., Падалка Л., проф. Перетц В., Русова С., Русов О., Самійленко В. (Сивенький), Славинський М., Сластьон О., Смуток П., Степаненко В., Тимченко Є., Тузан-Барановський М., Франко Ів., Чернявський М., Чикаленко Є., Шрай Г., Ярошевський Б. та інші.

Ціна газети Громадська Думка на рік 4 карб., на пів року 2 карб., на 3 місяці 1 карб., на 1 місяць 50 коп. з пересилкою. За кордон—9 карб., на пів року 4 карб., 50 коп.

Громадська Думка виходитиме щодня, окрім понеділоків та після свят. Перші числа Громадської Думки вийдуть у грудні (декабрі). Передплатити Громадської Думки на р. 1906 одбратимуть усі числа, що вийдуть до 1 січня, після не додачується. Адреса редакції Громадської Думки—у Києві, Михайлівська ул. ч. 10

Видає і за редакцію відповідає **Володимир Леонтович.**

НОВА ГРОМАДА

літературно-науковий місячник, почне виходити з січня року 1906.

НОВА ГРОМАДА міститиме твори красного письменства (поезії, оповідання, повісті, драматичні твори), наукові й публіцистичні статі, огляди політичного і громадського життя на Україні й по-за її межами і т. п. НОВА ГРОМАДА має тих самих співробітників, що і Громадська Думка; виходитиме щомісяця книжками по 10 аркушів друку. Ціна з пересилкою на рік 6 карб.; за кордон—8 карб. 50 коп.; окремо книжка коштує 75 коп.

Адреса редакції НОВА ГРОМАДА—в Києві, Михайлівська ул., ч. 10.

Видає і за редакцію відповідає **Володимир Леонтович.**
 Передплачувати ГРОМАДСЬКУ ДУМКУ і НОВУ ГРОМАДУ можна також і в книгарні „Кієвської Старини“, у Києві, Безаківська ул. ч. 14

Відомості про продаж на роздріб газети „Громадська Думка“ можна мати від д. Компанійця.

Передплачувати „Громадську Думку“ можна також у книгарні „Кієвської Старини“, ул. Безаківська, ч. 14 і в філіяльній конторі газети „Русь“, Хрещатик, ч. 54. Там же можна брати газету і на комісійний продаж.

Телеграмми.

С.-П. Т. А.

31-го грудня.

ПЕТЕРБУРГ, 30 грудня (офіційно). У „всеподданейшому“ докладі міністра фінансів про Державну роспись доходів і витратів на 1906 рік говориться, що маніфести 6 серпня (августа) і 17-го жовтня (октябрі) дали людності право через своїх виборних обмірковуюти бюджет і що роспис на 1906 р., яку він подає нині остання, що розіслалася старим порядком, без участі виборних од народу. Бюджет на 1906 рік визначається занадто великим розвитком надзвичайних витратів. Треба завважити, що видатків на війну не заведено до росписі 1905 року. Нині видатки після ліквідації війни заведено до роспису, 1906 року. Державні доходи покращено так: звичайні 2,027,858,774 карб., надзвичайні 2,000,000 карб. і від кредитових операцій—481,114,001 карб. Видатки: звичайні 2,018,076,350 карб. надзвичайні 492,896,225 карб. Бюджетовий баланс 2,510,972,775 карб. Доходи прями (безпосередні): податки—148 мільйонів, посередні (косвенні)—424 міль. мито (пошляни)—108 мільйонів, regalі—641 міль., державні мастви і капітали—582 міль. митові платіжі 35 міль. повернені видатки скарбу (казначейства)—80 міль. річні доходи—5 міль. Видатки: платіжі по позиках—334 міль., вищі державні заклади (учреждения)—5 міль. сивод—29 міль. міністерство двору—16

міль. міністерство закордонних справ (иностранных дель) — 5 мільйонів військово міністерство — 374 мільйонів, морське — 104 мільйонів в фінансів—312 міль., торговлі і промислу—37 міль., земельних справ і лібо-робства—36 міль., внутрішніх справ—131 міль. народньої освіти—44 міль., міністерства доріг (путей сообщенія)—477 міль., справедливости (юстиції)—52 міль., державний контроль—9 міль., надзвичайні видатки, викликані японською війною—405 міль., на будування залізниць—42 міль.; на запомогу голодним через неврожай—40 міль., позички нефтепромышленникам—15 міль. Обра-хунки, пороблені на 1905 рік, не вважаючи на незвичайні події, не дають приводу боїтись, що доходи на будув-ний рік не покрийть видатків. Обра-хунок касси за 10 місяців 1905 року показує, що звичайних доходів за цей час було на 84 мільйонів. більше, ніж за відповідний час 1904 року. обрахунки на 1906 рік справляються, коли розрухи в Росії перестануть; в противному разі може бути, що незбе-рутуть усіх грошей, які повинні зібрати. Нарешті висловлено невпевні, що сучасний, доволі трудний стан, викли-каний війною і розрухами, протягнеться недовго. Запорукою цьому служить зріст свідомости народних мас, який веде до зрозуміння економічного поступу (прогресса), і самодіяльність, до якої царською волею закликається російське громадянство.

МОСКВА, 30 грудня. Слідство по справі директора реальної школи Фід-лера, в домі якого арештовано бойову

Г. Київський губернатор не дав дозволу на видання газети „Громадське Слово“ і журналу „Нове Життя“. Видавець подає на це скаргу до Сенату, а поки що увійшов в згоду з видавцем газети „Громадська думка“ і журналу „Нова Громада“, що-б замість недо-зволених йому видань передплат-никам висилалися ці останні.

дружину, скіпчено. Фідлера обвинувачують по 102 і 123 статті.

„Союз 17 жовтня (октябрі)“, з'єднавшись з торго-промисловою партією, ухвалив проводити в Москві кандидатури тільки сих двох партій. Газета обох партій вийде в марці. Для цього закладається товариство на акціях.

В Москву прибули англійські капіталісти, які дають гроші для залізничних і металургічних підприємств, а також городських позичок в Росії. Вони запропонували оборудувати залізницю Арзамас-Ардатов.

Лейб-гвардейський Семенівський полк одіслано назад до Петербургу.

Головою московського відділу ради торговлі і мануфактур вибрано фабриканта К. А. Яюнінського.

ТИФЛІС, 30 грудня. Газети за ви-імком „Кавказ“ не виходять. Військові сказано, що нижніх чинів за ра-бунки судитимуть воєнним судом. З 25—28 грудня було тихо. Арештовано страйкове бюро. Було багато арештів.

Намісник обіцяв депутації городсь-кої думи скасувати „військовий стан“, коли запанує спокій.

Тифліським тимчасовим генерал-гу-бернатором назначено генерала Ма-ламу.

Намісник заборонив воєнним усіх чинів брати участь в організаціях, спілках, і зборах. Двоє невідомих лю-доді відняли в артельщика азоровського банку 50,000 карб. і втекли.

Генерал Флейшер телеграфує з Білса-ветполя, що зухвальство ватаг під Агда-мом і Оскераном доходить до того, що вони нападають на військо. Коло Пі-рабалаху ватаги убили ротмістра Іконі-кікова і притавав Мірзоева Шлях між Агдамом і Шушою закрито. Дальше закриття загрожую голодом і різнею Шуші.

АЛЕШКІ, 30 грудня. В Дніпровсь-кому повіті аграрні розрухи перестали. Генерал-губернатор приказав видати відозву до селян щоб попередити їх, що проти підпалів і рабунку він вжи-ватиме найенергійніші засоби.

ТИФЛІС, 29 грудня (офіційно). 17 грудня коло входових стрілок на станції „Тифліс“ 30 озброєних злочин-ців захопили 2 руських стрілочників і „сідбища“, що стали на роботу, і відвели їх у Нахаловку. Почувши, що в Нахаловці є бомби і зброя, 18 груд-ня Нахаловку оточено військом, щоб робити трус. У військо стреляно. Війсь-ком відповідало тим самим. Злочинці сховались під церквою, що саме бу-дується, до її знайдено їх 7 душ; у них знайдено 8 бомб і кілька рушниць. Під час стреляння з обох боків, 2 уби-то і 3 ранено. 20 грудня стріляно в тільки що настановленого тифліського поліцейського, ротмістра Марнінова, тяжко ранено пристава Снітка, убито жандарського вахмістра і киноно бом-бу в офіцерське економічне товарні-ство, що одно тільки торгувало в ці-лому місті; при тому ранено 7 душ. Усі злочинці втекли втекли. 22 груд-ня на Салдацькому базарі з будинку, що належить вірменській семінарії, кинено 2 бомби в роз'їзд козаків. Ра-нено 3 козаки, 1 салдата і вбито не-відомого хлопця. Будинку сей зразу ж оточено військом і обстреляно з руш-ниць і гармат і спалено. Пожежи не можна було погасити, бо патрони і бомби, що були сховані в будинку, ро-зривались. До шпиталю привезено 29 убитих і тих, що знайдено на пожа-

рищі і 30 ранених. З-під руїн будин-ку витягнуто 4 обгорілих трупи. 23-го грудня на Овчальській вулиці спине-но двох, що їхали в фастоні; у них найдено бомби. Дім Едіагарова, в пе-редмісті Дібуде, в якому були бомби, оточено військом, щоб зробити трус. З сього дому й сусіднього дому Бабай-базова почали безунино стреляти і ки-дати бомби. Повиславши з домів мир-них мешканців, жінок і дітей військо почало стріляти в будинки з гармат. Ранено козака й салдата, вбито двох сторонніх людей і 8 бунтарів. Коли горів дім Едіагарова, було 4 вибухи; очевидно розірвались сховані бомби. 24 грудня з домів, коло вокзалу, ба-гато стреляно, щоб залякати (терорі-зувати) робітників, що не пристали до страйку. 25 грудня зроблено трус в домі Шахназарова на Палучинській ву-лиці, знайдено зброю і 6 бомб і ареш-товано кілька людей.

ТИФЛІС, 30 грудня. 29 грудня по-чали справно ходити поштово поїзди між Тифлісом, Баку, Еріваню і Кар-сом. Тимчасовий військовий начальник Закавказських залізниць оголосив, що всі пасажирські і заміри пошкодити спра-вному і безпечному рухові поїздів він спиноватиме збройною силою.

ПЕТЕРБУРГ, 30 грудня. Міністерство народньої освіти розіслало циркуляр, щоб дітей старовірів і сектантів при-ймати до шкіл не вимагаючи, щоб вони вчилися православного закону Божого і виконували релігійні обов'язки і обря-ди по православним звичаям.

Затверджено постанову ради міністрів, що вищі школи, в яких переписувалася наука, на нове підріччя уряд не одкріе. Однак, коли шкільні ради матимуть якісь дані гадати, що вчення піде нормально, то вони можуть прохати уряд, щоб дозволив почати науку. Кожне таке прохання розглядатиме ра-да міністрів.

МИНСЬК, 30-го грудня. Городська управа щільно влялася підготовляти вибори до Державної думи.

НИЖНІЙ НОВГОРОД. Биржовий ко-мітет скликає 16 січня з'їзд судопо-мишленників для поради над важними питаннями про встановлення відносин між хазяїнами і служащими, а також встановлення річних фрахтів. Повістки порозіслано усім поволжським коміте-там і судопомишленникам.

ПАРИЖ, 30 грудня. „Petit journal“ надрукував лист Нодо з подробицями про його зустріч з Рожевським на „Вороніжці“. Адмірал каже, що він ціл-ком певний, що коло Гулля на нього напали японські міноносці, яких потім заховали англичани. Один з са-нітарів, що доглядав адмірала в япон-ському шпиталі, як довідався Роже-вський, їздив в Англію в японсь-кими міноносцями за офіцера.

ПАРИЖ, „Figaro“ пише, ніби Ру-в'є категорично заявив, що не стане кандидатом на президента республіки. „Republique Française“, порівнюючи урядові звістки про скликання Державної думи в кінці квітня (апріля) з запев-неннями газети „Молва“, ніби то уряд свідомо одкладає скликання Держав-ної думи і скликає її аж через півро-ку, і говорить, що ці запевнення—звичайні несовісні коментарі органів крайньої лівої партії.

ПЯТИГОРСЬК, 29 грудня. В Ессен-тукх, Кисловодську, П'ятигорську і всій п'ятигорській округі оголошено військовий стан. Опечатано редакції „Пятигорского Листка“, „Народной Правды“ і закрито 3 друкарні.

ПЕТЕРБУРГ, 30 грудня. Діло про часопис, які припинили на час проку-рор судової палати, слухатимуться пе-ред судом 4 січня.

ВЛАДИСЛАВІВ, 30 грудня. Спалено гмишну (волостню) управу у Гринца-буде, в якій почав заправляти не-вибраний, а наставлений адміністрацією віт (волостний старшина).

САРАТОВ, 30 грудня. Генерал Мак-симов припинив нову газету „Поволье“ після 1 номера.

ПЕТЕРБУРГ, 30 грудня (офіційно). Де-які люди й заклади (учреждения)

нарікають на голову ради міністрів за те, що він уникає од розмов з ними. Причина тому та, що г. Вітте мусів приймати депутації й приватних осіб і ще жадного разу офіційну й служ-бову розмову з ними не надруковано по часописах не перекрученою. Таким самим характером відзначаються дру-ковані по різних газетах звістки про розмови голови ради з де-якими дія-чами, які він мусів прийняти по службо-вих справах, після їх кількоразових і шільних прохань.

КРАСНОЯРСЬК. Телеграф почав ро-бити. Одержано запізнені звістки. 8-го грудня бунтари за поміччю війська за-хопили губерньську й приватні друкар-ні. 9 груд. вони урядили величезну ре-волюційну маніфестацію. З 10 грудня бунтари збройно охороняють місто. 15 груд. узброєна юрба прийшла до полі-ції, розбріла городових і захопила зброю, що лежала в поліції. Губерня-тор зробив, що міг: він прискорив при-буття в Красноярськ з театру війни місцевого полку. 25 груд. прибули в город нарешті 2 ешелони місцевого полку, з їх приходом бунт припинено. Тре-ба думати, що не сьогодні-завтра бунт перестане завдяки тактовності адміністрації.

ПЕТЕРБУРГ, 29 грудня. На запи-тання городського уряду (управле-нія) воєнне і морське міністерство від-повіло, що усіх хто служить у війську, але не в „строєвій“ службі армії і флота, і хто дістає чини по граждан-ському „чинипроизводству“, повинні записувати у списки виборців до державної думи.

„Слово“ сповіщає, що в лісовому департаменті комісія вивчає в яких губерніях і по-скільки можна переда-ти селянам казеноного лісу.

Соллогуб телеграфує з Риги 28 грудня начальникові генерального шта-бу. Революційний рух в Естлянді, як дописить генерал Воронов, задалено енергійними заходами частей першого батальйону і моряків.

Значніших вибухів руху можна спо-діватись на межі з Ліфляндією, куди пославсь військо.

Генерал Орлов повідомляє 26 груд-ня. В Валку і околицях цілком спо-кійно. В Фелін і Бернов 24 грудня при-було по два ескадрони улнів з гарматами і синіями розрухи. Від'їл військо під командою Мейнарда. З 20—24 грудня обійшов волості по-над вузькоюліною залізницею до Валки і повернув в Штокмангоф. Роботи шкодить недо-стача місцевих поліційних властей. Всі законні власті повернено на їхні поса-ди, а проводирів революціонерів арештовано.

ПАВЛОГРАД, 28 грудня. В городі і повіті оголошено „військовий стан“ (воєнное положение).

НОВОМИНСЬК, 28 грудня. На сві-тання город обступила ціхота, що при-була з Варшави. Мешканців трушено й арештовувано.

ТИФЛІС. Почтово - телеграфний страйк (забастовка), що почався 15 листопаду (ноября), скінчився, коли страйкарів зміщено і агітаторів арештовано. Служе усіх зміщених знову прийнято на службу. 19 грудня поча-ли робити, і телеграфичні зносини між Ростовом і Москвою відновились. По городях Закавказзя, окрім Кутаїської губернії і взагалі Західного Закав-каззя, яке цілком розлучене з Тифлі-сом, жандарми арештували проводи-рів страйку. На Владикавказській залі-зничній заброто гроші і зброю. Страй-карі арештували жандармських офіце-рів і матроса Щербакова. Є чутка, що вони арештували і генерала Грома-тіна.

По приказу од 26 грудня замість Малами генерал-губернатором наста-новлено генерала Аліханова.

МОСКВА, 30 грудня. Генерал-гу-бернатор оголошує: „З огляду на те, що наближаються вибори до Державної думи, і що виборчим коїчче треба об-говорити питання, як робити ці вибо-ри, признаю можливим в де-яких ви-

на них дозволяти подібні зібрання, якщо особливий вимок з загального правила... РИГА, 30 грудня. Город Лемзаль і містечко Залісбург, Вольмарського повіту, де спалено старинний замок...

НАМІСЬ ДІРЕКТОРА політехнічного інституту Валдена, що похищує посаду, ієвстигса рада іменувала професора Кіпріса. Прислано для потреб гарнізону 15 пулемотів.

В городській лікарні нижчі служачі домаються у повільнення арештованих товаришів і убільнення платні; в протвний разі нахвлюються усі кшптуі службу.

ТИФЛІС, 29 грудня. Од вірмен добуто відомості, що 24 і 25 грудня татари, переодягшись козаками, спалили вірменські села Кизилдудах та Шамшадлі, а людей перебили. Другі села обложени татарами.

Начальник казахського повіту Елісаветпольск. губ. телеграфував 25 грудня з Кизласа: Вірмен у Шамшадлі вбили 2 козаків. В повіті анархія, яку можна приборкати тільки військом та артилерією. Од татарів йдуть чулки, що в Занезурським повіті вірмени погромили 5 татарських сіл.

ВІТЕБСК, 30 грудня. Поліція й військо обложили Еврейську школу, в якій відбувався мітинг з 600 чоловік. Були християне та ученики. Роблять трус та одбірають зброю.

БАКУ, 30 грудня. Генерал-губернатор наказав припинити на час газету "Баку". Редакція переходить до газети Гурського "Бакінские Отголоски", які вийдуть 1 січня (января). В доках сьогодні не працюють.

ПЕТЕРБУРГ, 31 грудня. Робота комісії, яка веде слідство по Злочу Порт-Артура, йде без перериву з Квілія (армія) 1905 р. На 49 засідання розглядались діла та документи штабів. Переслухано 28 свідків, чиновників різних міністерств, що були під той час в Порт-Артурі Закінчення слідства задержується тим, що не привозили з полку командант фортеці і начальники оборони сухоходу, артилерії та фортеці, а не переслухавши їх неможливо закінчити слідство.

ВАРШАВА, 30 грудня. Увечері по городі йшло багато патрулів, які обшукували прохочих і пасажирів в трамвая і арештовували певних людей.

В Лодзі, коли робочі сертували в смляді лом з заліза, вибухла бомба, яку положила невідомо хто. Одному білничкові одірвало руки та викикло йому у другого поранене все тіло. Щоб приборкати розрухи в чотирьох повітх радомської губернії, виправили 2 батальони Кексгольмського полку. Генерал Ресіна настановлено тимчасовий генерал-губернатором на ті повіті.

КАЛІШ, 30 грудня. Кур'єр-Калішський повідомляє, що по силі військової постанови арештовано 6 поміщиків і землеміра.

Роман Сембратович.

Телеграф приніс сумну звістку про смерть Романа Сембратовича. Його мав, достойний усякої подяки земляни.

Роман Сембратович, українець з Галичини, син галицького поета, оживив спадщину і на при кінці дев'яностих рошчолового віку слухав лекції в відомому університеті. У Відні він і жився і лишився там жити.

Вся літературна діяльність він поже бувши студентом: р. 1898-99 укупі з двома іншими редакторами м. Кордубою та С. Яричевським видав альманах "Січ" на спомини ювровини студентського товариства у Відні. В альманасі дьбумо надруковано було й роботи самого Сембратовича. Згодом він почав писати в київській журналістиці, популярній в західній Європі українську журналістику. В роках 1898-1901 надрукував у всіх органах чимало статей: "Про унію Хмельницького", "Вольоний змагання на Україні", "Полонія України", "Проскріція українського слова, почавши від указу імператора 1720 р. аж до указу імператора П 1876 р.", "Літературне життя України" та чимало інших.

Він сам почав видавати тижневий журнал німецькою мовою "Der Kampf", а з р. 1903 спеціально для української справи організував "Ruthenische Revue". Він не багато в наших читачів був відомий, але в Австрії, вже третій рік ви-

ходить німецькою мовою сей часопис, привабливий інтересом українського народу. Думка заснувати орган, з якого освічена громада західньої Європи могла б довідатись про нас, про наші потреби, винялась у-перве серед кількох українських послів до Віденського сейму з Галичини. Вважаючи на утиски, українського народу від польської шляхти ці послі рішили друкувати по-німецьки часопис, де б можна було зваляти про всі кривди, які чинять польські панни нашим людям в Галичині, і тим звернути на себе увагу європейського суспільства, щоб українських часописів в Європі ніхто не читав, а польські здебільшого або ворожо до нас відносяться, або вомчат. Редактором обрано Романа Сембратовича. Одже по-переді мали на увазі саму Галичину, через те і назва була прибрана для часопису "Ruthenische" (себ-то русинське) а не "Ukrainische" (українське) Revue. — Сталося одначе так, що коли в Ruth. R. забалакали про нас, українців в Росії, то се і примусило всю Європу звернути увагу на Україну російську, а Галичина стала на другому плані. Таке тяжке, неможливе становище, в якому перебував майже до сьогодні український народ в Росії, де його "били і навіть кричати не давали", бо на уста був наложений закон 1876 року, здивувало і зворушило всіх, хто тільки читав "R. Revue". А треба сказати, що видавці його дбали не про доходи, а тільки про те, що-б якомога більше чужі люди довідались про нас, тому вони, маючи передплатників всього коло 900, друкували ще 2.000 примірників, які розсилали дурно до редакцій всяких чужих газет, видавчим вечним і політикам, послам до європейських парламентів. Сподівались, що коли Європа зверне на українців увагу, то се примусить уряди відноситись до їх більш толерантно (терпимо), особливо в Галичині. І, правду сказати, "Ruth. R." зацкавило Європу, особливо становищем українців в Росії. Ніхто, виявилось, крім де-ляких вчених, незнав, що на півдні Росії живе 25 міл йонів український народ, з тисячелтнєю історією і культурою, з своєю відрубною мовою та письменством, народ придувлений і пригноблений, але уже повстаючий до нового життя на наших очах. Полетіли до редакції "R. R." десятки листів від різних видатних людей у Європі, серед яких досить згадати писателів Бьєрнштерне-Бьєрсона, Брандеса, істориків Момена і Чемберлена, та ін.; всі вони звальзали свою велику прихильність до українського народу і спочуття його змаганням за волю. Мало не 80 часписів усякими європейськими мовами перекладали і передруковували статі з "R. R.", навіть дві японські газети надрукували статі про Україну. В "Ruth R." українці-росейські і галицькі—здобули собі трибуну, з якої могли озиватись до європейської громадської думки про-свої кривди. Особливо широко була обговорена заборона української мови 1876 року. і те лихо, яке з його повстало.

Тепер, як Сембратович умер, доля "Ruthenische Revue" стає непевною. Одначе є чутка, що співробітник "Ruth. Revue" д. Кушнір думає з нового року видавати журнал далі з попереднім назвищем— "Ukrainische Rundschau".

Наша редакція, укупі з редакцією "Нової Громади", вислала до редакції "R. R." і дружини посланого такоу телеграмму: "Висловлюємо свій великий жалі і спочуття редакції "R. R." і дружини невідомо, славного діля Романа Сембратовича". Редакція і співробітники "R. R." і "Н. Громада".

Земля пером і велика шана й дяка вірному синови рідного народу і широму борцеві за його права.

З газет і журналів.

В ст. "На увагу" д. Липа здіймає питання про автономію України. Автономія України здається йому справою, якою неможливо відкладати на довгий час, справою "сьогоднішнього дня". Оцю свою думку д. Липа підтримує перш за все тим, що майже всі загально-земські з'їзди, а також слівце всієї спілки (союзу) і студентської організації висловились за федераційний устрій оновленої російської держави— "а потім і тим, що Україна на протязі всієї історії була автономною і бажала зостатись такою,—що український народ, де дивлячись на перешкоди з-гори, завжди мав виборний уряд на підставі загального (вселичного), рівного, безпосереднього голосування"—що "тільки з народженням російської бюрократії, котра своїм довгим і жорстоким пануванням стерла з лийа європи Україну-Русь", наш народ нововлі мусив користись чужим для нього урядником. (Од. Лист) Питання про автономію взагалі і автономію України з'особна— дуже важливе, але й складне. Звичайно, неможливо його розв'язати в одній невеликій статі.

Мабуть читачам нашим відомо, що у Львові (Галичина) вже вісім років видається поважний місячник "Літературно-Науковий Вістник". Ветурпачу в девятій рік свого видання, Редакція Л.-Н. В. заповняє, що, як і перш, буде "служити українському відродженню, то значить—змаганням до широкого й успішного розвою українського народу на полі суспільно-політичній, економічній, культурній і національній... Спеціально ж в нинішню переломову хвилю, коли зажиттєся доля українського народу, Редакція вважає своїм обов'язком служити виясненню тих хоріг, якими повинні піти змагання українського суспільності до відродження України і сотворення відповідних обставин для всестороннього розвою українського народу".

Бажачую досягти своєї мети, Редакція Л.-Н. В. "уже всіх засобів, аби увійти в як найтісніший контакт (зносини) з українським життям в Росії, з тамашніми літературними й публіцистичними кругами". На більш важливій події й питання з життя України російської Редакція обцяє неодмінно зараз же відзиватись: коли ж дозволять обставини в Росії, вона заснує редакційний відділ в Києві.

Бажачую найбільшого спосіху і найширшого розповсюдження поважному місячнику, ми в той же час вважаємо потрібним попередити шановну Редакцію, що тепер у нас взагалі мало цікавляться місячниками,— тим пає не може рахувати на великий поспіх місячник, що видається за кордоном і не має спромож так швидко і так докладно, як того вимагають обставини, озиватися на всі біжучі події. Тепер час газети, а не місячника.

В наш час жорсткої боротьби за визволення з-під важкого ярма самовладно-бюрократичного ладу не тільки всієї Росії, але й окремих народів, що складають її,— дуже гостро ставиться національне питання. Ось що пише про це "Наша Життя": "Тим що захищають урядово-поліційний режим, дуже користно надбюкувати одного на другого численні народи, які складають Росію. На розбрата народів так легко будувати поліційне господарство. І зараз той само наклеп дуже широко розповсюджується, щоб зганяти визвольничий рух. Надмірно шириться думка, що всі "цинордці" ненавидять росіян і бажачую Росії різних катастроф... Українці теж мають чимало таких добродіг, що користуються ріжними випадками, аби наговорити на них всяких дурниць, але висміяти їх, аби змалювати весь їх національний рух в дуже смішному віді."

По Росії.

— З Сібири приходять звістки, що там дуже неспокійно. Запасні, що йдуть з Сібири, захопили сибірську залізницю і припинили поштові і телеграфні зносини, так що манчжурська армія не може мати ніяких зносин з урядом (правительством).

"Народн. Хозяйство." — Люди, що поперізлизи з Кавказу, ошов дають, що повстали Гурія і Мингрелія. Туду послано військо з північного Кавказу. ("Молва").

— "Молва" пише, що проект нового статуту про пресу розглядатимуть в Державній раді (Государственномъ совѣтѣ) в кінці січня (января).

— У французській газеті "Matin" пишуть, що д. Коконцов пріхав у Париж з уповноваженням од гр. Вітте прохати, щоб французський уряд (правительство) пособив Росії позичити 480 м'ліонів карбованців. Французський міністр-президент Рувє, роситившись по балках і інших кредитових інститутах, відповів, що цього не можна зробити, аж поки не стане в Росії спокійно. ("Молва").

— Загально земська управа, що впорядковує поміж голодиним, одержує дуже сумні звістки з голодинх губерній. Десятки волостей сидять без крихти хліба, без усього їжи. Зібраних грошей треба дуже мало проти того, скільки треба. На Рязанську губернію загально-земська організація дала 50 тис. карбованців, але це валя в морі, коли порівняти до того, скільки треба. Загально-земська організація купила на 2 мільйон карбованців хліба, але він лежить десь на південно-східних та південно-західних земляничках. ("Молва").

— В Петербурзі поляки заснували виборчий польський комітет; в йому гуртуватимуться польські виборці, які приеднууться до програми конституційно-демократичної партії. Ще деякі народності заснують свої виборчі комітети. ("Молва").

По Україні.

— Ж. Г. Київський Губернатор звів всі Земські, Городські і Міщанські Управи, щоб негайно доповнили списки виборів в Державну Раду, по закону 11 грудня.

— Ж. Повномочні села Россава, Канівського повіту просять адміністрацію закрити двоухедільні базари у Россаві по всені, щоб забезпечити спокій, бо давкруги у селах: Миронівці, Гуртах,

Карапишах, Зеленьках, Олександрові і Потоці селяне стрівожени і на базарі можуть початись розрухи.

— Ж. З початку січня д. В. Лозинський видаватиме в Києві гумористично—сатиричну тижневою газету "Шершень". В газеті будуть малюнки і карикатури на громадські і поліційні теми. Даватимуть свої праці до газети між іншими В. Сивонький, В. Вишпиченко, Ів. Неучій—Левіцький.

— Ж. Один з мирових посредників Київської губернії просить у г. Київського губернатора певної взаємки, щоб забезпечити селянам, бо всіякий пояснення власті селянами зустрічались з недовір'ям, і їм треба все росповідати точно, а до того їй обережно, а також, як пояснити прагати після маніфесту 3 листопаду цього року поліпшення стану безземельних і малоземельних селян куплею землі за поміччю земельного Селянського Банку. Банк позичає гроші по оцінці, а не по купній вартості землі, а в Київській і сусідніх з нею губерніях справжній купця вартість землі значно більша оціночної, і безземельним селянам, щоб знайти гроші, прийдеться часто залазити в дуже тяжкі довги, та до того і Банку платити велика (5 3/4 відсотків). І на ділі безземельні і малоземельні селяне не перше не поліпшать свого стану.

— В газеті "Полтавц." надруковано приговор громадяни м. Нефороші Юстининого повіту.

"Жителі м. Нефороші, зібравшись на сход 27 листопаду (ноября) і обміркувавши своє становище, рішили:

- 1) Наші потреби і потреби всіх працюючих людей можуть задовольнитись тільки виборні від народа, вибрані вселюдним, безпосереднім, рівним і таємним голосуванням без ріжничії національності і полу, а від такої Державної думи, про яку оповіщено в маніфесті, нам, крестьянам, нема чого сподіватись, бо більша частина виборних у її будуть від великоземельних поміщиків і взагалі від класів забезпечених, через те ми вимагаємо Установчої ради (Учредительнаго собрания), яка і впорядкує все на добро народів і задовольнить нас земельний голд, одібравши землі манастирські, церковні, казенні, удільні, казенні і великоземельних власників на власність усіх людей, які хочуть обробляти землю власною працею; також треба скасувати посередній (кочевий) податок на речі необхідно потрібні і завести один поетувний (прогрессивно-пододный) податок.
  - 2) Уряд (правительство) держав нас у території умасно і робив нам усякі утиски за поміччю своїх поліційних агентів, які "оберегали" нас од світу науки, але через те ми тепер ще дуже вимагаємо, щоб була безплатна освіта, щоб скасовано церковно-парафіальні школи, в яких дітей тільки калічать морально (часом і фізично), щоб була змога вчитися в середніх і вищих школах; бажано, щоб заведено середні школи і по селах.
  - 3) Священникам треба жалювання, щоб вони не могли брати з людей скільки хочуть.
  - 4) Щоб не було поліційних стражників.
  - 5) Ми вимагаємо, щоб не було кари на смерть.
  - 6) Треба випустити на волю всіх борців за права народні.
  - 7) Україна мусить мати свою широкую автономію, ба воно має свої місцеві властивості, і місцеві потреби ми краще знаємо.
  - 8) Ми прилучаємось до крестянської всеросійської спілки (союзу), який вимагає від уряду (правительства), щоб задовольнено всі наші вимагання. Ми закликаємо все крестянство з'єднатися в одну велику спілку і не слухати безчесних людей, що підбурюють до грабування й пасивства.
  - Ми не хочемо нікого кривдити, але ж нехай і нас не займають і не перешкоджають користуватися з волі слова, спілок і зборів. Всі права ми здобуємо мирно, через свої спілки.
- Далі йдуть підписи письменних і неписьменних крестян. Усього підписало 1207 душ.
- Сільський староста Іван Шпак.

У Києві.

— Головнє Управленіє во ділам місцевого хазайства повідомило г. Київського Губернатора, що Земські і Городські Управи повинні видавати загомогу сем'ям тих запасних, котрі не вернулись, а коли вони і прийдуть з початку місяця, то загомогу сем'ї одержувати сповна. Надалі Земські і Городські Управи можуть загомагати сем'ям запасних, але це вони робить не обов'язані.

— Один з Попечителів шкільних округів доставив в Міністерство Народної Освіти прохання, щоб допустити в бібліотеки для народних учителів всі книги і періодичні видання дозволені загальною цензурою. Роздивившись це прохання Міністерство дозволило в учительській бібліотеки народних шкід всі цензурні видання.

— Київська Губернська Управа по ділам Земського хазайства списала всіх служачихь Земства, котрі мають виборні права по закону 11 грудня. Всіх виборців 101.

— Арештовання зборів. 29 грудня (декабря), коло години дня, поліція довідалась про збори в школі (в колятивній школі) Розенберга на Шевцівській вулиці. До школи прибула тільки й київна поліція і 2 роти цхотги; вони остушили двір і арештували всіх учасників зборів, щось до 400 душ. Арештованих поділено на дві часті: тих, що мають право жити в Києві, випущено, а тих, що не мають того права, по приказу губернатора вишлють з Києва етапом.

Збори в сингазі були скликані для організації загомоги найбіднішим євреям на Подолі, які потерпіли під час догрозбу.

Упорядчики зборів заявляють, що скликали збори тільки для цього й ніякої іншої мети не мали.

— Зібранне конституційно-демократичної партії. Збори конституційно-демократичної партії, котра відбулась 28 грудня с. р., міркували про відносини партії до Державної думи. Приводом до дебатов був реферат проф. Л. Н. Яснопольського, в котрому він говорив про новий виборчий закон 11 грудня (декабря) 1905 р. Сей закон, на думку докладчика,— заснований на тих самих підставах, що й закон 6 серпня (августа). Хоч він і дає виборче право більшого числу людей, але багато чим хибить, багато чого не договориє і тим вносить в справу виборів чималу плутаціну. Даючи виборче право всім, хто наймає в городі квартиру "самостійно", (самостоятельно), закон не виясняє докладно, яке помешкання він має за самостійне. На думку докладчика виборче право має всякий, хто наймає хоч і одну кімнату,—наприклад, в номерах,—коли він платить за неї самі і живе з власних коштів (економічна самостійність). Але бєнат розуміє справу інакше і називає самостійною квартиру тільки таку, що наймається прямо у хазяїна кому, а не в номерах або од арендатора. Далі закон несправедливо прилічує земських служачих до з'їзду городських виборців, а тим часом земські служачі працюють для села, найбільше по селах живуть; і їх інтереси зовсім не однакові з інтересами городян. Для селян новий закон не дає нічого нового і тільки заводить таємне голосування на виборах повномочних на волостних сходах. Нарешті і роботи не малими ніякої сил в Державній думі через те, що вони матимуть дуже мало своїх виборщиків. Крім переважності виборчого права, закон 11 грудня хибить ще й тим, що він не дає так звабного пасивного виборчого права, себ-то дозволяє з'їздам виборщиків обирати посів до думи (депутатів) тільки з-поміж себе, а не інших людей, і яких не обрано за виборщиків. До того всього, й досі ще немає закону, який обцяло маніфестом 17 жовтня (октября) і який повинен дати думі право не тільки обмірковувати закони, а і ухваляти їх.

Після докладу почалась суперечка про те, чи к. д. партія повинна брати участь в виборах до державної думи, чи ні. Про це промовляла д. Шоль, Мольнянський, пр. Локот і ки. Трубенко. Пр. Локот казав, що к. д. партія не повинна-б брати участь в виборах, поки не будуть задовольнені вимагання партії: боку не буде скликача установна рада або державна дума з правами установної ради, поки не буде дано всім виборне право,— а найперше,— поки не будуть допущені до виборів ті, хто здобув ту невелику частину волі, яку ми маєм, тоб-то робітники. Д. Шоль згоден вибрати і під час "усленної охрани", аби були знижені "воєнне положення" і інші засоби надвичайної охорони. За те ж стоїть і д. Мольнянський. Ки. Трубенко каже, що партія не може вживати таких засобів (бойкот Державної думи), які провадують революційні партії. Партія повинна провадити в Державну думу своїх людей. І підтримують на виборах селяне. Відрентис від роботи в Державній думі можна буде завсєгда, коли се буде потрібно. Коли ж відректєся від участі в виборах вся Державна дума зараз, то там зберуться консервативні партії, і правительство (уряд) дістане од них силу й здобуде право казати: "ми спинали, чого хоче народ, и він відговинив, що загально го голосування йому не треба". Краще провести в думу своїх членів: хоч і в меншости, вони матимуть таку велику силу в народі, що консерватори, коли їх було і більше, не звязяться змагатися з народом, видадуть закони про свободу і зроблять реформи, потрібні народові.

Резолюцію, яку прийняло з'брание після цих дебатов, вже надруковано в першому числі нашої часописни.

Видає і за редакцію відповідає

Володимир Леонтович.